OPIEKUN SPOŁECZNY

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM SŁUŻBY SPOŁECZNEJ W STOLICY

TREŚĆ:

Nr 8-(23) VIII. 1938

OPIEKUN SPOŁECZNY

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY ZAGADNIENIOM SŁUŻBY SPOŁECZNEJ W STOLICY

Nr 8—(23) SIERPIEŃ 1938 ROK III

Frankfurt nad Menem.

JAN STARCZEWSKI.

Sprawozdanie z XIII Sesji Międzynarodowego Stowarzyszenia Opieki nad Dzieckiem.

Inicjatywa utworzenia Międzynarodowego Stowarzyszenia Opieki nad Dzieckiem (Association Internationale pour la Protection de l'Enfance — w skróceniu A. I. P. E.) zrodziła się w Belgii. Pierwsze kroki poczyniono w 1913 r., na przeszkodzie jednak w rozwoju prac Stowarzyszenia stanęła wojna.

Okres powojenny przyniósł ogromny rozwój Stowarzyszenia. W wykonaniu uchwał powziętych przez Kongres zgromadzony w lipcu 1921 r. w Brukseli, w dniu 2 sierpnia 1922 r. zawarte zostało międzynarodowe porozumienie, mocą którego szereg państw zobowiązało się założyć i utrzymywać „Międzynarodowe Stowarzyszenie Opieki nad Dzieckiem" z siedzibą w Brukseli. Zgodnie ze statutem Stowarzyszenie ma na celu:

1) służyć jako łącznik pomiędzy tymi, którzy w różnych krajach interesują się sprawą opieki nad dzieckiem,

2) ułatwiać badanie spraw, dotyczących opieki nad dzieckiem, popierać postęp ustawodawstwa oraz zawarcie układów międzynarodowych.

Przez opiekę nad dzieckiem Stowarzyszenie rozumie:

wszelkie zarządzenia, zmierzające do polepszenia materialnego i moralnego losu dziecka, zwłaszcza opiekę w wieku niemowlęcym,

badanie zagadnień, dotyczących higieny społecznej dziecka,

poprawę ogniska rodzinnego,

ochronę i poprawę dziecka w jego własnej rodzinie,

zorganizowanie i ograniczenie władzy ojcowskiej i opiekuńczej,

ochronę praw dzieci nieprawych,

środki przeciwko żebraninie, włóczęgostwu i zbrodniczości wśród dzieci,

ustanowienie prawodawstwa specjalnego dla dzieci i nadzór nad uwolnionymi,

umieszczanie dzieci przy rodzinach i w zakładach,

zwalczanie zbrodni i przestępstw przeciwko dziecku,

klasyfikacja i wychowanie dzieci nienormalnych i słabo rozwiniętych,

badanie zagadnień, dotyczących pomocy dzieciom ubogim i stworzenie przytułków dla dzieci opuszczonych i moralnie zaniedbanych, krzywdzonych lub ubogich,

walkę przeciwko wszelkim żywiołom, mogącym przynieść szkodę fizyczną lub moralną dziecku,

opiekę nad dzieckiem w koloniach.

Statut Stowarzyszenia przewiduje możność tworzenia oddziałów w poszczególnych państwach.

Jeśli chodzi o udział Polski w omawianym Stowarzyszeniu, to przypomnieć należy, że Rząd Polski przystąpił do międzynarodowego porozumienia, dotyczącego utworzenia Międzynarodowego Stowarzyszenia Opieki nad Dzieckiem, aktem z dn. 5 listopada 1928 r. (Dz. Ust. R. P. z 1929 r. nr 49, poz. 403).

Oddział narodowy polski Stowarzyszenia nie został dotychczas zorganizowany.

Trzynasta sesja Międzynarodowego Stowarzyszenia Opieki nad Dzieckiem odbyła się we Frankfurcie nad Menem w dniach 12—15 czerwca 1938 r. Dzięki udziałowi przedstawicieli poszczególnych rządów przekształciła się ona w Kongres Międzynarodowy.

Patronat nad Kongresem objęli: minister propagandy w rządzie Rzeszy dr Goebbels oraz prezes l'Oeuvre nationale belge de l'enfance, minister H. Jaspar.

W Kongresie wzięły udział ogółem 543 osoby z 30 państw. Najliczniej reprezentowane były Niemcy (329 osób), Belgia (83), Francja (54); z innych państw przybyło znacznie mniej uczestników (Luxemburg 9, Szwajcaria 8, Szwecja 8, Włochy 6, Anglia 5, Czechosłowacja 5, Polska 4, Holandia 4, Rumunia 4, Węgry 3, Grecja 3, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej 2, Turcja 2 oraz po jednej osobie: Algier, Argentyna, Brazylia, Chile, Chiny, Dania, Estonia, Finlandia, Hiszpania, Kuba, Meksyk, Norwegia, Portugalia, Unia Południowo-Afrykańska).

Należy podkreślić nadzwyczaj sprawną organizację Kongresu. Organizatorzy Kongresu nie szczędzili trudów i olbrzymich kosztów, aby z jednej strony umożliwić uczestnikom wyniesienie jak największych korzyści z Kongresu, z drugiej zaś zapewnić im najmilsze spędzenie chwil wolnych od zajęć kongresowych.

Wszystkie referaty zgłoszone na Kongres zostały wydrukowane w czterech językach (francuskim, angielskim, niemieckim, włoskim). Dzięki zainstalowaniu przy każdym fotelu odpowiedniego aparatu, zaopatrzonego w słuchawki, można było słuchać obrad w jednym z czterech języków, równocześnie bowiem każde przemó-

wienie było nadawane przez tłumaczy. Do dyspozycji uczestników Kongresu przygotowano różne wydawnictwa, przewodniki, plany. Każdy z przybyłych otrzymał artystycznie wykonaną oznakę Kongresu oraz tabliczkę ze swoim nazwiskiem i miniaturową flagę państwa, którego jest obywatelem. Ułatwiało to ogromnie wzajemne zapoznawanie się uczestników Kongresu.

Wolne chwile w przerwach Kongresu oraz wieczory przeznaczono na przyjęcia oficjalne, przedstawienie galowe w operze, na koniec na zwiedzanie miasta, które ma szereg przepięknych zabytków oraz ciekawych nowoczesnych urządzeń.

Pierwsze zebranie członków Kongresu odbyło się w dniu 12 czerwca wieczorem we wspaniale udekorowanej sali Palmiarni. Zebranych powitał Reichshauptamtsleiter E. Hilgenfeldt oraz Gauleiter okręgu Hessen-Nassau, w obrębie którego znajduje się Frankfurt, Sprenger.

Prezydium zebrania członków Kongresu w dn. 12.VI. 1938 r.
(Od lewej: min. Jaspar, E. Hilgenfeldt, min. dr Frank, p. Neveyau, gauleiter Sprenger.)

Z kolei zabrał głos minister Opieki Społecznej Rzeszy dr Frank, który przekazał Kongresowi pozdrowienia Kanclerza Rzeszy A. Hitlera i złożył życzenia owocnych obrad. Minister Frank podkreślił, że powszechnym staje się zrozumienie obowiązku opieki nad dzieckiem. Rząd niemiecki szczyci się tym, że swą działalnością mógł dać realny wyraz tego zrozumienia.

W imieniu zebranych członków delegacji zagranicznych przemówił min. Jaspar, dziękując za serdeczne przyjęcie, jakiego uczestnicy Kongresu doznali w Niemczech, a zwłaszcza we Frankfurcie.

Nazajutrz w dn. 13 czerwca rozpoczęły się obrady Kongresu. W zastępstwie nieobecnego wskutek choroby przewodniczącego A. I. P. E. b. ministra francuskiego M. Leredu otworzył Kongres min. H. Jaspar i zaproponował na przewodniczącego A. I. P. E. oraz Kongresu p. E. Hilgenfeldta [1]). Kandydatura została przyjęta przez aklamację.

Po przemówieniu p. E. Hilgenfeldta zabrał głos sekretarz generalny A. I. P. E. p. Maquet i złożył sprawozdanie z prac Stowarzyszenia.

Szereg osób pragnęło powitać Kongres. Z powodu jednak ograniczonego czasu Prezydium Kongresu mogło częściowo tylko uwzględnić otrzymane zgłoszenia i udzieliło głosu jedynie przedstawicielom Francji, Polski oraz Chin.

W imieniu delegacji francuskiej przemówił p. Rauzy. Po nim zabrał głos p. radca dr Wł. Wyszyński, który powitał Kongres w imieniu Ministerstwa Opieki Społecznej i przedstawił działalność Polski w zakresie opieki nad dzieckiem. Delegat Chin dr Tru Hsu prócz słów powitania podał również szereg interesujących informacji o stosunku rządu i społeczeństwa chińskiego do zagadnienia opieki nad dzieckiem.

Tematem obrad plenarnych Kongresu była kwestia stosunku finansów publicznych, podatków oraz ubezpieczeń społecznych do dziecka.

Obszerny referat na ten temat wygłosił Sekretarz Stanu w Ministerstwie Skarbu Rzeszy p. F. Reinhardt.

Wychodząc z założenia, że państwo jest obowiązane ułatwiać rodzinie wychowanie i kształcenie dzieci, rząd Rzeszy przeprowadził w 1934 r. szereg reform. Przede wszystkim zastosowano ruchomą skalę podatku dochodowego w zależności od stanu rodzinnego podatnika. Na podstawie nowej ustawy robotnik, zarabiający np. 200 marek miesięcznie, płaci tytułem podatku dochodowego:

kawaler — 18,46 marek, żonaty bezdzietny — 8,84 mk, żonaty mający 3 dzieci — 0,52 mk, mający więcej niż 3 dzieci jest zwolniony z podatku.

---

[1]) P. Erich Hilgenfeldt jest przewodniczącym Reichszusammenschluss für öffentliche und freie Wohlfahrtsflege und Jugendhilfe. Kieruje on również pracami organizacji pn. Nazional Sozialistische Volkswohlfahrt.

Urzędnik zarabiający 1.000 marek płaci:

kawaler — 195,26 mk, żonaty bezdzietny — 122,20 mk, żonaty mający 3 dzieci — 61,88 mk, 6 dzieci — 19,24, 8 dzieci i więcej — nie płaci nic.

Dalej są zwolnieni od płacenia podatku pracownicy, którzy mają 4 dzieci i zarabiają do 260 mk mies., 5 dzieci i zarabiają do 351 mk, 6 dzieci — 793 mk, 7 dzieci — 910 mk, 8 dzieci — 1.027 marek. Zwraca przy tym uwagę, że ustawa przez wyraz „dziecko" rozumie zarówno dziecko własne podatnika, jak i adoptowane. Ulgi przysługują w zasadzie tak długo, jak długo dziecko jest na utrzymaniu rodziców, nie dłużej wszakże, niż do ukończenia 25 lat życia.

Prawo przewiduje również udzielanie indywidualnych redukcji podatku, np. w okresie choroby dziecka.

Przy obliczaniu dochodu od globalnej sumy zarobków odlicza się częściowo, bądź w całości kwoty zapłacone przez podatnika na ubezpieczenie na wypadek choroby, na życie oraz raty wpłacone do kas oszczędnościowo-budowlanych. Wysokość sumy, którą odlicza się, zależy od stanu rodzinnego płatnika, a mianowicie:

kawalerowie nie płacą podatku od części dochodu przeznaczonego na wym. wyż. raty ubezpieczeniowe i budowlane w granicach do 500 marek, żonaci mający 3 dzieci — do 2.100 mk, 5 dzieci — do 3.900 mk, 6 dzieci — do 4.900 mk itd., licząc po 1.000 mk na każde następne dziecko.

Wprowadzono również ruchomą skalę tzw. Bürgersteuer oraz podatku majątkowego. Robotnik berliński płaci obecnie tytułem Bürgersteuer:

kawaler i żonaty bezdzietny — 42 mk, żonaty mający 3 dzieci — 14 mk, mający więcej niż 3 dzieci nie płaci nic.

Nie pobiera się podatku majątkowego od części majątku powstałej z pomnożenia liczby członków rodziny przez 10.000 marek. W ten sposób obywatel żonaty, mający 5 dzieci i majątek wartości 60.000 mk, który płacił dotychczas tytułem podatku majątkowego 300 mk, obecnie nie płaci nic.

Inny przykład: berlińczyk, który zarabia 15.000 mk rocznie i ma majątek wartości 100.000 mk i który wydaje 2.500 mk rocznie na opłaty ubezpieczeniowe na wypadek choroby i śmierci — płaci obecnie łącznie tytułem: podatku dochodowego, Bürgersteuer i podatku majątkowego:

jeśli jest kawalerem — 3.754 mk, żonaty bezdzietny — 2.528 mk, żonaty mający 4 dzieci — 956 mk, 8 dzieci — 84 mk.

Wprowadzona została również ruchoma skala podatku spadkowego. Obecnie nie pobiera się podatku spadkowego od części spadku, licząc po 30.000 mk na każde dziecko i 10.000 mk na każdego wnuka.

Inną formą pomocy dla rodzin mających liczne potomstwo są pensje dla rodzin. Akcja ta rozpoczęta w 1936 r. objęła w ciągu pierwszego roku ok. 500.000 dzieci. Od kwietnia 1938 r. objęto nią już ok. 2½ milionów dzieci. W najbliższym czasie pensje rodzinne otrzymywać będą wszystkie rodziny mające liczne potomstwo, a których dochód w r. ub. nie przekroczył 8.000 mk, wartość zaś posiadanego majątku nie jest większa niż 50.000 mk. Pensje przyznaje się na dzieci w wieku do lat 16 (ew. do lat 21 — jeśli dziecko kształci się, bądź nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie, bądź też zarabia nie więcej niż 30 mk miesięcznie). Dzieci adoptowane traktuje się na równych prawach z dziećmi ślubnymi.

Pensje rodzinne wypłaca się w następujących wysokościach:

10 mk na trzecie i czwarte dziecko, 20 mk na każde następne. Wdowy, rozwódki i matki nieślubne otrzymują dodatek również i na drugie dziecko.

Pensje rodzinne nie są — jak to podkreślił p. Reinhardt — formą profilaktyki społecznej. Są one konsekwencją uznania przez Państwo równych praw wszystkich obywateli.

Rodziny, które nie mają stałych dochodów w postaci miesięcznych zarobków, otrzymują dodatki na piąte i następne dzieci w wysokości po 10 mk na dziecko.

W drodze specjalnych przepisów wprowadzono dodatki rodzinne dla pracowników administracji publicznej. Pracownicy ci otrzymują:

na pierwsze dziecko — 10 mk, drugie — 20 mk, trzecie i czwarte — po 25 mk, piąte i każde następne — po 30 mk. I tu również dziecko adoptowane traktowane jest na równi z dzieckiem własnym pracownika.

Pracownicy administracji publicznej otrzymują ponadto dodatki mieszkaniowe, przy czym wysokość tych dodatków waha się w zależności od stanu liczebnego rodziny pracownika.

W kwietniu 1938 r. rozpoczęto wydawanie specjalnych dodatków na kształcenie dzieci w szkołach średnich i wyższych. Dodatki te wypłacane są niezależnie od wysokości dochodu rodziny, rodzaju źródła tego dochodu oraz wieku dziecka. Dodatki otrzymują rodziny mające co najmniej 4 dzieci (wdowy, rozwódki i matki nieślubne mogą otrzymywać takie dodatki nawet jeśli mają mniej niż czworo dzieci). Dzieci muszą być zdrowe, w pełni władz

umysłowych i zdolne do uprawiania sportu. Rodzice muszą wykazać, że nie są w stanie sami pokryć kosztów kształcenia dzieci. Wysokość dodatków zależy od tego, czy dziecko uczy się w miejscu zamieszkania rodziców, czy w innej miejscowości. Dodatki te dochodzą do 50 mk miesięcznie na dziecko. Udzielane są nadto specjalne dodatki na dzieci szczególnie zdolne.

Inną formą pomocy indywidualnej dla licznych rodzin są zapomogi wydawane w postaci bonów, uprawniających do nabycia mebli, bielizny, etc.

W Niemczech prowadzona jest na olbrzymią skalę akcja budownictwa tanich mieszkań. W budownictwie tym uwzględnia się w sposób szczególny potrzeby licznych rodzin.

W czerwcu 1938 r. wydany został dekret, który przewiduje możność przyznawania rodzinom, otrzymującym przydział nowych mieszkań, subsydiów (w wysokości po 100 mk na każde dziecko w wieku do 16 lat) na przeprowadzkę i na nowe urządzenie się.

W ramach akcji mieszkaniowej przyznawane są pożyczki na budowę tanich mieszkań. Pożyczki te dochodzą do 1.500 marek. Rodziny mające 4 drobnych dzieci otrzymują nadto 300 mk. Suma ta zwiększa się o 100 marek na każde następne dziecko. Pożyczki budowlane są oprocentowane na 3%, ale rodziny mające 4 i więcej dzieci płacą tylko 1%. Pożyczki dodatkowe (300 mk i po 100 mk) są bezprocentowe.

Pożyczki na budowę małych domków są udzielane również w wysokości 1.500 mk. Rodziny liczne mogą otrzymać 2.000 mk i, podobnie jak ma to miejsce przy pożyczkach na mieszkania w blokach — 300 mk przy czworgu dzieci i po 100 mk na piąte i każde następne dziecko. Oprocentowanie pożyczek zależy również od stanu rodzinnego otrzymującego je (3%—1%). Ponadto udzielane są w ciągu trzech pierwszych lat po przyznaniu pożyczki — specjalne ulgi przy spłacie procentów.

*

System ubezpieczeń społecznych w Niemczech uwzględnia również interes dziecka i licznych rodzin. Składkę w ubezpieczeniach na wypadek choroby opłaca w jednakowej wysokości zarówno kawaler, jak i żonaty, ale świadczenia ubezpieczeniowe są większe dla rodzin licznych, niż dla osób samotnych.

Szczególna troska o dziecko przejawia się w przepisach o ubezpieczeniu na wypadek starości, niezdolności do pracy i in. Z naj-

ważniejszych zmian, wprowadzonych ustawą z dn. 21.XII.1937 r., wymienić należy następujące:

1) dawniej wdowa otrzymywała rentę, jeśli utraciła zdolność do pracy, bądź ukończyła 65 lat. Obecnie wdowa mająca troje małych dzieci otrzyma rentę, nawet jeśli nie utraciła zdolności do pracy i nie ukończyła 65 roku życia;
2) ustawa z 1937 r. podwyższyła z 15 do 18 lat granicę wieku dzieci otrzymujących rentę sierocą i dodatki do rent wypłacanych ich rodzicom z tytułu niezdolności do pracy, inwalidztwa etc.;
3) dodatki dla dzieci były dawniej wypłacane w równych wysokościach. Obecnie pierwsze i drugie dziecko otrzymuje po 90 mk, trzecie i następne po 120 mk;
4) w razie wyjścia za mąż robotnica ubezpieczona otrzymuje, jako pewnego rodzaju posag, połowę wpłaconych przez nią składek.

*

Niemcy przykładają olbrzymią wagę do instytucji małżeństwa. Pragnąc ułatwić zawieranie małżeństw, rząd zapoczątkował w 1933 r. wydawanie specjalnych pożyczek. Pożyczek takich otrzymało dotychczas ok. 950.000 małżeństw na sumę ok. 600 milionów marek. Rocznie przyznaje się 180.000—200.000 pożyczek. Pożyczki sięgają 1.000 mk, przeciętna ich wysokość wynosi 650 mk. Rząd zamierza podwyższyć wysokość pożyczek, wydawanych dziewczętom pochodzącym z licznych rodzin.

Warunki, na których wydaje się pożyczki, są następujące: narzeczona musi wykazać się, że w okresie ostatnich dwóch lat pracowała co najmniej 9 miesięcy; pożyczki są bezprocentowe, spłaca się je po 3% miesięcznie, jeśli żona nadal pracuje i 1%, jeśli rzuci pracę.

Za każde urodzenie żywego dziecka umarza się 25% pożyczki i odracza się spłatę na 1 rok.

Dla przeciwdziałania napływowi ludności wiejskiej do miast zawiesza się na 5 lat płatność pożyczek ślubnych, przyznawanych rolnikom. O ile okaże się, że mąż przez okres pięciu lat pozostał na roli (i to cały czas w tym samym miejscu), pożyczka zostaje umorzona.

Szczególnymi względami otaczane jest wczesne zawieranie małżeństw przez pracowników publicznych. Od 1 kwietnia 1937 r. za-

robki kandydatów do służby publicznej, którzy żenią się, zostały wydatnie podwyższone. Okres praktyki kandydatów żeniących się będzie w najbliższym czasie skrócony z 4 do 2 lat.

*

Zmniejszenie podatku dochodowego, pożyczki ślubne, pensje dla rodzin, zapomogi na kształcenie dzieci — wszystkie te świadczenia, jak stwierdza p. Reinhardt, pochłonęły dotychczas miliardy marek. Same tylko wydatki na pożyczki ślubne, pensje dla rodzin i zapomogi na kształcenie dzieci sięgają 520 milionów marek rocznie. Rząd Rzeszy nie cofa się przed tymi wydatkami, chodzi mu bowiem o to, aby wyrównać ciężary rodzinne i zachęcić wszystkich niemców do wczesnego zawierania małżeństw.

Na posiedzenie plenarne zgłoszono ogółem 16 referatów. Z powodu spóźnionej pory zdążył wygłosić swój referat jedynie p. Rauzy. Uczestnicy Kongresu musieli się zadowolić przeczytaniem pozostałych.

Pokrótce przedstawimy treść tych referatów.

D a n i a. P. Gerda Mundt stwierdza w swym referacie, że zagadnienia populacyjne stają się w Danii sprawą palącą. Przyrost naturalny z roku na rok zmniejsza się. Liczba dzieci spada — wzrasta natomiast liczba dorosłych i starców. Rząd duński powołał w 1935 r. Komisję do spraw populacyjnych, w najbliższym czasie kończy ona swe prace. Część propozycji Komisji została już zaakceptowana przez parlament. P. Mundt informuje, że ok. 60% ludności należy do Kas Chorych. Kobiety rodzące mają prawo do bezpłatnego odbywania porodu w zakładach, otrzymują one przez 14 dni zapomogę pieniężną. Matkom karmiącym swe dzieci piersią gminy obowiązane są wydawać po 1 l. mleka dziennie przez okres do 6 miesięcy.

Urlopy przed i po porodzie (8 tygodni przed i 3—4 tyg. po porodzie) przysługują tylko części kobiet pracujących.

Komisja populacyjna domaga się rozpoczęcia propagandy macierzyństwa, żąda zwiększenia świadczeń Kas Chorych dla matek, a mianowicie wydawania przez Kasy bielizny dla dzieci, pokrywania 50% kosztów zakupu łóżeczka i kołyski, wydawania większych zapomóg pieniężnych itd. Proponuje rozszerzyć ochronę macierzyństwa kobiet pracujących. Wskazuje na konieczność budo-

wania nowych zakładów położniczych oraz instytucji opiekujących się kobietami w ostatnich miesiącach ciąży.

Ustawa z 1937 r. nałożyła na gminy obowiązek roztoczenia (przy finansowej pomocy państwa) opieki lekarskiej nad wszystkimi dziećmi mieszkającymi na terenie gminy.

W ostatnich czasach powstaje w Danii szereg instytucji takich, jak: żłobki, dziecińce, ogródki dziecięce, świetlice itp. Instytucje te nie są wyłącznie dla ubogich — są to instytucje dostępne dla wszystkich, z tym oczywiście, że każdy, kto jest tylko w stanie, płaci za korzystanie z tych instytucji.

Akcja profilaktyki społecznej powstała z inicjatywy prywatnej i w jej rękach nadal pozostaje. Państwo i samorząd subwencjonują tę akcję. Komisja populacyjna domaga się zwiększenia finansowego udziału państwa, który ostatnio jest zbyt mały (28%). Niedawno Dania przeprowadziła reformę podatkową. Obecnie liczne rodziny płacą o wiele mniejsze podatki, niż poprzednio.

W kwietniu 1938 r. uchwalone zostały przepisy w sprawie pomocy mieszkaniowej. Budownictwo tanich mieszkań pozostaje w rękach organizacji społecznych, jest ono bardzo wydatnie subwencjonowane przez rząd. Nowe przepisy przewidują, że część mieszkań będzie przeznaczona dla licznych, a mało zarobkujących rodzin. Rodziny liczne będą płaciły zmniejszone komorne (rodziny mające 3 dzieci będą płacić 30% mniej, 4 dzieci — 40%, 5 i więcej — 50%).

F i n l a n d i a. Przedstawiciel Ministerstwa Spraw Społecznych, p. J. H. Tunkelo, komunikuje, że w dn. 1.I.1937 r. weszła w życie nowa ustawa o opiece nad dziećmi. Dzieli ona małoletnich na dwie grupy: do lat 16 i od 16—18. Ustawa ta szczegółowo ustala, w jakich wypadkach przysługuje prawo do opieki sprawowanej ze środków publicznych. Państwo bierze udział w prowadzeniu instytucji opiekuńczych. Organizuje ono i prowadzi zakłady wychowawczo-poprawcze oraz wszelkiego typu specjalne zakłady opiekuńcze. Państwo pokrywa od 30—60% kosztów organizowania i prowadzenia zakładów opiekuńczych normalnych, które pozostają w rękach samorządów. Nadto państwo pokrywa $^1/_3$ kosztów prowadzenia ogrodów dziecięcych, podtrzymuje byt szeregu instytucji, jak: żłobki, świetlice, kolonie itp., które prowadzą organizacje prywatne.

W Finlandii ustawodawstwo podatkowe przewiduje ulgi dla licznych biednych rodzin. Wysokość tych ulg zależy od liczby dzieci.

Ustawa o ochronie macierzyństwa, obowiązująca od 1.I.1938 r., wprowadziła jednorazowe zapomogi dla ubogich matek (zarówno ślubnych, jak i nieślubnych). Zapomogi wypłacane są zazwyczaj w naturze, bądź częściowo w naturze i w gotówce.

F r a n c j a. Na posiedzenie plenarne zgłoszonych zostało 8 referatów, a mianowicie: pań: dr Masson, F. L. Gros, C. Brunschvig i panów: dyrektora gener. Comité Central des Allocations Familiales — M. G. Bonvoisin, inspekt. gen. opieki nad dzieckiem w Min. Zdr. Publ. M. Rauzy, insp. Min. Zdr. Publ. dr X. Leclainche, dr H. Roueche i dr P. Gaullois. Referaty te obrazują w sposób wyczerpujący różnorodne wysiłki nad zapewnieniem rodzinie i dziecku odpowiednich warunków egzystencji i rozwoju.

Wyrazem troski o los licznych rodzin we Francji jest działalność b. interesującej instytucji tzw. „allocations familiales” (pensje rodzinne). Punktem wyjścia w organizowaniu kas, które mają na celu wypłacanie wspomnianych pensji, było stwierdzenie, że jednakową płacę otrzymuje zarówno kawaler, jak i pracownik posiadający b. liczną rodzinę. Chodziło zatem o skompensowanie różnic w kosztach prowadzenia poszczególnych gospodarstw rodzinnych (stąd nazwa „Kasy kompensacyjne”) drogą wypłacania dodatkowych pensji pracownikom mającym rodzinę. Myśl ta powstała jeszcze w końcu ubiegłego stulecia, w pełni zrealizowana została po wojnie. Kasy powstały z inicjatywy prywatnej (przemysłowiec Romanes z Grenobli). Technika ich pracy jest prosta. Oblicza się ilu jest w danej miejscowości pracowników uprawnionych do korzystania z „allocations” i potrzebną sumę rozdziela się na poszczególnych pracodawców, którzy wpłacają do kasy odpowiednie kwoty. Prawo z 1922 r. ustanawia nadzór państwa nad kasami. Stopniowo zaczyna państwo wprowadzać przymus należenia do kas (przepisy 1922, 1924 r.). Przymus ten wprowadzono ostatecznie w 1932 r., od tego czasu każdy pracodawca zatrudniający urzędników, bądź robotników (bez względu na ich liczbę, wiek i płeć) w przemyśle, handlu, w zawodzie wolnym (a od 1936 r. również i w rolnictwie) jest obowiązany przystąpić do kasy kompensacyjnej i wpłacać należne sumy.

W dn. 1.I.1938 r. było we Francji ogółem 238 kas grupujących 390.000 pracodawców, zatrudniających 5.315.000 pracowników Wysokość „allocations” zależy od liczby dzieci i innych zstępnych w danej rodzinie. (Wszystko przy tym jedno, czy są to dzieci własne, czy adoptowane, ślubne, czy nieślubne). Bierze się w rachubę dzieci i zstępnych w granicach do ukończonego wieku szkolnego (a do lat 16 te dzieci, które kontynuują kształcenie, oraz nie mogące otrzymać pracy wskutek kalectwa, bądź chronicznej choroby). W razie trwałej niezdolności do pracy ojca (wzgl. matki), powstałej wskutek nieszczęśliwego wypadku w pracy, bądź w razie śmiertelnego jego wypadku przy pracy, pozostałe dzieci zachowują prawo do „allocations” do czasu ukończenia 14 (wzgl. 16) lat.

Minister Pracy ustala, jakie powinno być minimum „allocations” w poszczególnych departamentach Francji. Mniej więcej skale są następujące: 20 fr. na 1 dziecko, 50 fr. — 2, 90 fr. — 3, 140 fr. — 4 dzieci i po 60 fr. na każde następne. W praktyce jednak kasy wypłacają z własnej inicjatywy znacznie wyższe pensje. (Tak np. jedna z największych kas, jaką jest kasa okręgu paryskiego, wypłaca 60 fr. na 1 dziecko, 160 fr. — 2, 310 fr. — 3 i po 200 fr. na każde następne. W ten więc sposób rodzina mająca 7 dzieci w wieku do lat 14 otrzymuje w Paryżu 13.320 fr. rocznie).

W 1937 r. rodzin otrzymujących „allocations” było we Francji 1.617.000, — otrzymywały one pensje na 2.869.000 dzieci. Ogółem w 1937 r. wpłacono do kas 3.335.000.000 franków (w tym 950 milionów wpłaciło państwo za swych pracowników).

Prócz wypłacania „allocations familiales” — kasy kompensacyjne prowadzą ożywioną działalność społeczną. I tak np. 64 kasy zatrudniają 600 pielęgniarek i opiekunek (opieka nad macierzyństwem i dziećmi). Szereg kas prowadzi poradnie o wyborze zawodu, kursy przysposobienia w zawodach, kursy gospodarstwa domowego (gotowania, szycia, prania etc.). Na kolonie letnie w 1937 roku wysłało 60 kas — 23.000 dzieci. Kasy budują domy społeczne wyposażone w różne poradnie i ambulatoria (profilaktyka i lecznictwo). Centralny Komitet Kas wydaje popularny dwutygodnik „Revue de la Famille” (nakład ok. pół miliona egzemplarzy).

Szeregiem ustaw zorganizowano we Francji opiekę nad liczną rodziną. W 1913 r. ukazuje się ustawa o opiece społecznej nad liczną rodziną. Ustanawia ona pensje na rzecz licznych, a znajdujących się w ubóstwie rodzin. Z dobrodziejstw tej ustawy korzystało

ostatnio ok. 40.000 rodzin, wydatek skarbu państwa na ten cel wyniósł w r. ub. ok. 20 milionów franków.

Ustawa z 1923 r. wprowadza pensje na rzecz wszystkich licznych rodzin, mających 3 i więcej dzieci w wieku poniżej lat 14 (do lat 16, jeśli się uczą w szkole lub rzemiośle oraz jeśli są kalekie). Ustawa z 1923 r. ma na celu zachętę do zakładania licznych rodzin, a nie wspomaganie tylko biednych, jak to czyni ustawa 1913 r.

Nie korzystają z dodatków te rodziny, którym przysługują ulgi przy opłacie podatku dochodowego. Pensje przyznaje się od daty zgłoszenia się o nie zainteresowanych. Koszt pensji pokrywa państwo (szereg gmin uzupełnia te pensje z własnych funduszów).

Pensje otrzymują rodziny na każde trzecie i następne dziecko (matki samotne — na drugie i następne). Stosownie do prawa z 1936 r., wysokość pensji jest następująca:

W rodzinach, w których oboje rodzice żyją: 120 fr. na pierwsze uprawnione do pobierania pensji dziecko, 360 fr. na drugie, 540 fr. na trzecie i każde następne.

W rodzinach bez matki: 360 fr. na pierwsze uprawnione do pobierania pensji dziecko, 540 fr. na każde następne. W rodzinach bez ojca, lub też obojga rodziców: 360 fr. na pierwsze uprawnione i 960 fr. na każde następne.

Wydatki Skarbu Państwa z tytułu wykonania ustawy z 1923 r. były następujące:

1934 r. 690.080 rodzin — ok. 300 milionów franków,
1935 r. 752.197 rodzin — ok. 350 milionów franków,

w bieżącym roku budżetowym wydatek wyniesie 420 milionów fr.

Prócz państwa akcję, mającą na celu zachęcenie do zakładania licznych rodzin, prowadzą na własną rękę poszczególne departamenty. Prawo z 1919 r. po raz pierwszy wprowadziło do budżetu państwa pozycję na subwencjonowanie tych akcji. (W ostatnim budżecie 23 miliony franków).

Podobną akcję podejmuje również społeczeństwo (np. utworzona została fundacja Cognac Jay dla licznych rodzin. Wypłaca ona co rok 90 nagród po 25.000 fr. dla rodzin mających po 9 dzieci i 100 — po 10.000 fr. dla młodych małżeństw mających najmniej 5 dzieci).

We Francji obowiązuje szereg ustaw, które mają na celu ułatwienie obywatelom ponoszenia większych ciężarów, związanych z posiadaniem licznej rodziny. Trudno wyliczyć wszystkie te ustawy, ograniczymy się zatem do najważniejszych.

Ustawy podatkowe wprowadziły ruchomą skalę podatkową w zależności od stanu liczebnego rodziny podatnika. I tak redukcje np. podatku od dochodów z rzemiosła oraz podatku dochodowego od zarobków, pensji i rent wynoszą:

1) jeśli dochody wzgl. zyski podlegające opodatkowaniu nie przekraczają 10.000 fr. — redukcja podatku wynosi: 20% jeśli podatnik ma 1 dziecko, 40% — 2 dzieci, 100% — 3 i więcej dzieci

2) przy dochodach wzgl. zyskach w granicach 10.000 – 30.000 fr.: 15% — 1 dziecko, 30% — 2, 75% — 3, 100% — 4 i więcej;

3) przy dochodach przewyższających 30.000 fr.: 10% — 1 dziecko, 20% — 2, 50% — 3, 80% — 4, 100% — 5 i więcej.

Podobnie stan rodzinny płatnika uwzględniają inne przepisy skarbowe oraz przepisy o podatku od spadków, darowizn etc.

Szereg przepisów wprowadziło dodatki na rodziny. Otrzymują więc dodatki do pensji zarówno czynni funkcjonariusze państwowi — cywilni i wojskowi (prawo z 1929 i 1935 r. przyznaje rocznie: 660 fr. na pierwsze dziecko, 960 fr. na drugie, 1.560 fr. na trzecie, 1.920 fr. na czwarte i każde następne), jak i emerytowani (otrzymują 10% dodatku ci, którzy wychowali troje dzieci do lat 16 i po 5% za każde ponad trzecie. Emeryt, który, przechodząc w stan nieczynny, ma jeszcze dzieci w wieku poniżej lat 16 — otrzymuje nadal dodatki rodzinne, które dotychczas pobierał).

Przepisy z 1928 r. przewidują wypłatę pensji dla rodzin osób odbywających służbę wojskową (stałą i ćwiczenia). Ojcowie licznych rodzin korzystają ze znacznych ulg przy pełnieniu służby. Przepisy z 1919 r. wprowadziły do rent inwalidzkich dodatki dla dzieci. Przepisy z 1926 r. przewidują dodatki na dzieci bezrobotnych (wypłaca je skarb państwa z funduszu bezrobocia w wysokości 3—4 fr. na dziecko, zależnie od miejscowości) itd.

Wydane w 1928 r. przepisy o budowie tanich mieszkań przyznają pierwszeństwo do mieszkań rodzinom mającym co najmniej 7 dzieci oraz rodzinom stuprocentowych inwalidów pracy. Rodziny nie mające dzieci muszą wnieść własny wkład w wysokości

5.000 fr., mające jedno dziecko — 2.000 fr., dwoje i więcej — są zwolnione z wkładu. Rodziny mające troje dzieci otrzymują subwencję na mieszkanie w wysokości 5.000 fr, 4 dzieci — 7.500 fr., 5 — 10.000 fr., 6 — 12.500 fr., 7 i więcej — 15.000 fr.

Koleje francuskie wprowadziły w 1920 i 1925 r. zniżki taryfowe. Członkowie rodzin składających się z 5 osób (dzieci do lat 18) otrzymują 30% zniżki, z 6 osób — 40%, 7 — 50%, 8 — 60%, 9 — 70%. Państwo wyrównuje deficyty kolei, powstałe wskutek przyznania tych zniżek.

W wielu miejscowościach wprowadzono różne zniżki dla licznych rodzin. I tak np. w wielu miastach liczne rodziny płacą niższe taryfy za wodę, gaz, elektryczność, mieszkania, za wstęp do muzeów, korzystają z wielkich zniżek w miejscowościach klimatycznych itd.

Szereg przedsiębiorstw, niezależnie od udziału w kasach kompensacyjnych, popiera finansowo liczne rodziny swych pracowników. Wydawane są np. jednorazowe zasiłki z powodu urodzenia się dziecka pracownika, różne podarki, jak np. łóżeczka, kołyski itd.

*

Specjalną troską otoczone jest we Francji macierzyństwo. Pierwsze przepisy o pomocy kobiecie ciężarnej wydane zostały w 1893 r., rozszerzono je w 1913 r. Przepisy prawa z 1913 r., wielokrotnie uzupełniane (ostatnio w 1935 r.), włączone zostały do kodeksu pracy i profilaktyki społecznej. Wprowadzają one zakaz zatrudniania kobiet w okresie 4 tygodni po porodzie. Ubogie kobiety w okresie przed i po porodzie otrzymują od Państwa zapomogi (2,50—7,50 fr. dziennie, zależnie od miejscowości; kobiety rodzące w zakładach otrzymują połowę). W 1935 r. skorzystało z takich zapomóg 232.175 kobiet — zapomogi wyniosły 34,3 miln. franków. Prawo z 1919 r. (ostatnio znacznie rozszerzone) wprowadza zasiłki dla matek karmiących swe dzieci. Zasiłki te (po 45 fr. przez 6 miesięcy i po 15 fr. przez następne sześć) wypłaca Państwo (1934 r. 204.368 kobiet — 57,7 milion. fr. 1935 r. 184.417 kobiet — 48,7 milion. fr.). Ustawy z 1874, 1913, 1919 r. zabroniły karmicielkom karmić obce niemowlęta, dopóki ich własne nie ukończy 7 miesięcy.

Kodeks pracy wprowadził zakaz nocnej pracy kobiet, pracy niebezpiecznej, pod ziemią itd.

*

We Francji istnieją ubezpieczenia na wypadek choroby, macierzyństwa, przedwczesnej niezdolności do pracy, starości i śmierci. Przepisy ubezpieczeniowe uwzględniają interesy dziecka i licznych rodzin. I tak np. z ubezpieczenia na wypadek choroby korzystają dzieci ubezpieczonego (w wieku do lat 16). Ubezpieczonemu mającemu rodzinę przysługuje prawo wcześniejszego otrzymania zasiłków. Ubezpieczony przyjęty do szpitala otrzymuje $^1/_2$ lub $^1/_4$ zasiłku, jeśli jednak ma przynajmniej 1 dziecko — otrzymuje $^2/_3$ zasiłku. W razie macierzyństwa ubezpieczona, oprócz pomocy lekarskiej, otrzymuje zasiłek w ciągu 6 tygodni przed i 6 tygodni po porodzie (pod warunkiem jednak, że w okresie tym nie będzie pracować). Ubezpieczona karmiąca swe dziecko otrzymuje przez cztery miesiące po 175 fr. (w piątym miesiącu i następnych otrzymuje część tej sumy). W razie niemożności karmienia dziecka piersią — ubezpieczona otrzymuje bony na mleko. Zasiłki na dzieci w wieku do lat 16, niezarobkujące (wszystko jedno, czy jest to dziecko własne, czy adoptowane, ślubne, czy nieślubne) wypłacane są w ubezpieczeniach chorobowych, na wypadek niezdolności do pracy, macierzyństwa i śmierci na każde dziecko. Dodatki na każde dziecko wynoszą po 1 fr. dziennie w zasiłkach chorobowych, 100 fr. rocznie do renty inwalidzkiej, 100 fr. do zasiłku pośmiertnego.

*

W referatach podano również szereg bardzo interesujących danych o organizacji oświaty (bezpłatność nauczania w szkołach początkowych wprowadzona została we Francji w 1881 r.) oraz opieki społecznej nad dzieckiem ,której podwaliną jest prawo z 27 czerwca 1904 r. W ogromnych wydatkach na opiekę społeczną nad dzieckiem partycypuje państwo w 38,33%. Opieka nad dzieckiem sprawowana jest przede wszystkim za pośrednictwem rodzin zastępczych (zwłaszcza na wsi). Czyni się wielkie wysiłki, aby ułatwić rodzinom zastępczym adoptowanie dzieci przybranych.

W opiece społecznej rozbudowuje się dział profilaktyki społecznej.

G r e c j a. P. dr Gr. P. Hadüvassiliu informuje, że w Grecji współczynnik urodzin wynosi 31 na 1000 mieszkańców, śmiertelność niemowląt jest b. wysoka (113 na 1000 żywo urodzonych).

W dn. 1.XII.1937 r. weszły w życie przepisy ustawy o ubezpieczeniach społecznych (ubezpieczenie na wypadek choroby obowiązuje od 1.VI.1938 r.), inwalidztwa, wypadków przy pracy, starości i śmierci. Przepisy te przewidują, że kobieta pracująca ma prawo do zasiłku w okresie 6 tygodni przed i 6 — po porodzie (w wysokości 1/3 zarobków). Przez następne 60 dni dostaje zasiłek na karmienie dziecka. Ubezpieczone i żony ubezpieczonych po urodzeniu otrzymują jednorazowy zasiłek (500—700 drachm).

Grecka ustawa o ubezpieczeniach społecznych kładzie ogromny nacisk na rozbudowę profilaktyki lekarskiej i społecznej.

Italia. Profesor skarbowości w uniwersytecie triesteńskim, p. M. Pugliese podaje, że Italia wysuwa w swym programie polityki populacyjnej zarówno kwestię zwiększenia przyrostu ludności, jak i poprawienia jakości tego przyrostu.

Do tego celu zmierza Italia trzema drogami:

1. Zwiększenie wydatków na zaspokojenie tych potrzeb, które w konsekwencji powodują poprawę ogólnego stanu kulturalnego. Dlatego też w okresie rządów faszystowskich wzrosły o ok. 100% wydatki na oświatę, higienę, sport, opiekę nad młodzieżą itd.

2. Reforma podatkowa. — Obecnie podatnicy mający 10 i więcej dzieci oraz urzędnicy państwowi mający 7 i więcej dzieci są zwolnieni od podatków z majątku i od dochodu w granicach do 100.000 lirów. Nie płacą oni podatku od własności ruchomej, opłat przemysłowych, podatków i opłat na rzecz rad korporacyjnych, opłat komunalnych, podatku mieszkaniowego, gruntowego i od dochodów z rolnictwa.

Przepisy wydane w 1937 r. wprowadzają redukcję podatku szkolnego. Pracownicy państwowi mający 5 i więcej dzieci są zwolnieni z 1/2 podatku (inni obywatele — jeśli mają 6 dzieci, — mający 8 są całkowicie zwolnieni). Są zwolnieni z opłat egzaminacyjnych ci uczniowie, których ojcowie mają co najmniej dwoje dzieci.

Przepisy o podatku dochodowym (1923, 1933 r.) przewidują, że od ogólnej sumy dochodów podatnika odlicza się po 1/20 tej sumy (nie więcej jednak niż 3000 lirów na osobę) na każdego członka rodziny (z wyjątkiem współmałżonka), pozostającego na jego utrzymaniu (od 1933 r. prawo to przysługuje również w stosunku

do rodzeństwa oraz dzieci nieślubnych i adoptowanych). W 1937 r. normę $^1/_{20}$ podwyższono do $^1/_{10}$, granicę zaś maksymalną z 3000 do 6000 lirów, ale tylko w stosunku do 5-go i następnych dzieci ślubnych.

Przepisy o podatkach samorządowych również przewidują ulgi dla licznych rodzin. Minimum opłat mieszkaniowych nie podlegające opodatkowaniu zostało podwyższone o 25%, 35% i 50% dla rodzin mających 5, 6 i 7 małoletnich dzieci. Opłaty rodzinne (pobierane na wsi zamiast podatku mieszkaniowego) zwiększyły granicę dolną sum nie podlegających opodatkowaniu o 50%, 75% i 100% zależnie od tego, czy liczba osób pozostających na utrzymaniu podatnika przekracza 5, 6 czy 7 osób.

Przepisy o spadkach i darowiznach (1933, 1935 r.) przewidują zwolnienie od opodatkowania spadku po rodzicach lub jednym z małżonków, mających najmniej 2 dzieci. Jeśli spadkodawca (darczyńca) ma więcej niż 30 lat i nie jest żonaty, bądź jest żonaty lub wdowcem i ma tylko 1 dziecko, wówczas opodatkowanie spadku (darowizny) jest bardzo znaczne.

Od 1926 r. pobierany jest w Italii podatek od kawalerów, przeznaczony jest on w części na opiekę nad macierzyństwem i dziećmi. Podatek płacą wszyscy kawalerowie w wieku od 25—65 lat (z wyjątkiem przymusowo bezżennych i mogących wskazać istotną przeszkodę w zawarciu małżeństwa) w formie progresywnego podatku, w zależności od wysokości dochodu.

3. Stworzenie nowego systemu pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych.

Część wpływów ze składek ubezpieczeniowych, podatków (np. od kawalerów) oraz funduszów państwowych jest przeznaczona na utrzymanie „Opera Nazionale per la Protezione della Maternita ed Infanzia", instytucji, która zajmuje się pomocą położnicy, matce i niemowlęciu.

Istnieje również w Italii organizacja zajmująca się starszymi dziećmi: „Gioventu Italiana del Littorio". Instytucja ta czerpie fundusze ze składek.

Od 1934 r. wszystkie kobiety pracujące są ubezpieczone na wypadek macierzyństwa. Otrzymują one 300 lirów w razie porodu i 100 lirów w wypadku poronienia, o ile takowe nastąpi nie z ich winy, bądź zarządzone jest przez lekarza. Ubezpieczeniami tymi

zostały objęte w 1936 r. również pewne kategorie pracownic rolnych. Przepisy z 1936 r. wprowadzają ochronę pracy kobiet.

Przepisy, które normują działalność wspomnianej wyżej „Opera Nazionale per la Protezione della Maternita ed Infanzia", przewidują wypłacanie premii z okazji urodzin dziecka. Premię stanowi: 300 lirów w gotówce (którą to sumę zwiększają z własnych funduszów zarówno niektóre gminy, jak pracodawcy) oraz wyprawka dla dziecka, środki żywnościowe, lekarskie itd.

W końcu 1937 r. rozpoczęto wydawanie pożyczek ślubnych, spłacanych po 1% miesięcznie, poczynając od 6 miesiąca po ślubie (18-go — jeśli kobieta w okresie pierwszych 5 miesięcy zajdzie w ciążę). O ile w ciągu trzech lat małżeństwo nie ma dzieci — wysokość rat podwaja się. Po urodzeniu pierwszego dziecka umarza się 10% pożyczki, drugiego — 20%, trzeciego — 30%, po urodzeniu się czwartego — dług zostaje całkowicie umorzony.

W okresie od 1.III.1935 r. — 30.IV.1938 r. wypłacono tytułem premii urodzinowych i pożyczek ślubnych (przy czym te ostatnie zaczęto wypłacać dopiero w końcu 1937 r.) — 215 milionów lirów, a mianowicie: 118.141 premii na ok. 149 milionów lirów i 27.627 pożyczek na sumę ok. 66 milionów.

R u m u n i a. Członek Akademii Lekarskiej w Bukareszcie p. dr G. Banu informuje, że Rumunia należy do krajów, mających wysoką śmiertelność ogólną (1936 r. — 19,8 na 1000 mieszkańców) i niemowląt (17,5 na 1000 mieszkańców) oraz zmniejszającą się z roku na rok liczbę urodzin (1932 r. — 35,9, 1936 r. — 31,5). W związku z tym przyrost ludności maleje (1932 — 14,2, 1935 — 9,6, 1936 — 11,7).

81,5% ludności mieszka na wsi. Poszczególne gospodarstwa są b. drobne, mimo że z większej własności rozparcelowano ok. 5.000.000 ha.

Dr Banu z żalem stwierdza, że Rumunia nie wprowadziła dotychczas całego szeregu urządzeń z zakresu polityki populacyjnej, które spotyka się na Zachodzie Europy.

Są co prawda przepisy, które faworyzują liczną rodzinę, są one jednak fragmentaryczne i bardzo niewystarczające. Dr Banu cytuje najważniejsze.

Przepisy o podatku dochodowym przewidują ulgi dla licznych rodzin. Do rodziny zalicza się wstępnych, zstępnych (do lat 21),

a także rodzeństwo podatnika, oraz dzieci adoptowane i nieślubne. Zniżki podatku są następujące:

Liczba osób w rodzinie	Jeśli dochód wynosi w tysiącach lei				
	21—40	40—60	60—100	100—500	500—1000
	zniżka podatku wynosi (w procentach)				
1—2	20	10	5	—	—
3—4	30	20	10	5	—
5—7	40	30	20	10	5
8—10	50	40	30	20	10
więcej niż 10	60	50	40	30	20

Przepisy o emeryturach (z 1925 r.) przyznają prawo do emerytury wdowom oraz dzieciom ślubnym i nieślubnym w wieku do lat 18 (w pewnych wypadkach do 21 lat) w następującej wysokości: 1 dziecko — 20%, 2 — 35%, 3 i więcej — 50%. Sieroty otrzymują: 1 — 50%, 2 — 75%, 3 i więcej — 100% emerytury.

Pracownicy państwowi, samorządowi i inni otrzymują dodatki na dzieci: na 1 dziecko 100 lei miesięcznie, na dwoje — 150 lei, na 3 i więcej — 250 lei. Wysokość tych dodatków jest, zdaniem dr Banu, szyderstwem.

Z innych przepisów, które mają znaczenie dla licznych rodzin, wspomnieć należy o przepisach o bezpłatnym nauczaniu w szkołach początkowych, o umożliwianiu dzieciom wsi dostępu do szkół rolniczych, handlowych i in.

Dr Banu przedstawia najważniejsze przepisy ustawy z 1933 r. o ubezpieczniach społecznych, a zwłaszcza o ubezpieczeniu na wypadek macierzyństwa. Dr Banu zwraca uwagę na konieczność większego udziału instytucji ubezpieczeń społecznych w organizowaniu i prowadzeniu akcji profilaktyki społecznej oraz w akcji budowy tanich mieszkań.

Szwajcaria. P. dr Emma Steiger przypomina, że Szwajcaria jest państwem federalnym; wchodzące w jej skład poszczególne kantony mają dużą samodzielność. To też w Szwajcarii nie

ma jednolitych przepisów w dziedzinie polityki populacyjnej. Sprawa ta jest w sposób różnorodny rozwiązywana w poszczególnych kantonach. Wszystkie jednak kantony przejawiają wielką troskę o los licznych rodzin i starają się poczynić im wszelkie ułatwienia.

Niektóre kantony (np. Genewa) wypłacają zasiłki dla każdej rodziny mającej więcej niż 2 dzieci, której zarobki nie przekraczają: 60 fr. na małżonkę i po 50 fr. na każde z dzieci. Zasiłki wynoszą 10 fr. na trzecie dziecko i po 20 fr. na każde następne.

Instytucje publiczne, a także niektórzy pracodawcy prywatni płacą swym funkcjonariuszom dodatki rodzinne w wysokości 10 fr. na każde dziecko do 18 lat, które nie zarobkuje. W niektórych kantonach wypłacane są dodatki mieszkaniowe.

Kilka kantonów wprowadziło bezpłatną pomoc położniczą, która przysługuje wszystkim ich mieszkankom (bez względu na ich stan majątkowy — podobnie w szeregu kantonów gminy bezpłatnie grzebią każdego swego obywatela).

Kantony wydatkują olbrzymie sumy na prowadzenie burs dla uczącej się młodzieży.

Szkolnictwo początkowe jest wszędzie w Szwajcarii bezpłatne (szkoły wypożyczają również bezpłatnie książki i dostarczają pomocy szkolnych). Również prawie we wszystkich kantonach jest bezpłatne szkolnictwo średnie. Wydatki na szkolnictwo wszystkich stopni wyniosły w Szwajcarii w 1936 r. 217,5 milion. fr. szw., tj. po 53 fr. na 1 mieszkańca. Suma ta nie obejmuje kosztów szeregu świadczeń udzielanych w szkołach. Są one b. znaczne (np. w Bazylei wydano ok. 300.000 fr. na dożywianie, odzież i akcję wakacyjną).

W szeregu kantonów zorganizowano pomoc społeczną dla licznych rodzin. Przede wszystkim wymienić tu należy troskę o dostarczenie tanich mieszkań.

Liczne rodziny korzystają w Szwajcarii z ulg przy opłacaniu podatków, zniżek na kolejach (tanie bilety rodzinne), tramwajach (progresywna zniżka taryfy na 2 i nast. dzieci).

Ubezpieczenia społeczne przedstawiają się różnie w powyższych kantonach. Ustawa o ubezpieczeniu chorobowym z 1911 r. daje poszczególnym kantonom upoważnienie do rozciągnięcia przymusu ubezpieczeniowego na wszystkich mieszkańców, lub poszczególne grupy. Mimo to prawie połowa ludności Szwajcarii korzysta z ubezpieczenia. W niektórych kantonach (np. Genewa, Fryburg)

wszystkie dzieci szkolne są ubezpieczone w szkolnych kasach chorych. W innych kantonach (np. Walis, Solothurn) dzieci szkolne należą do ogólnych Kas.

Oprócz ubezpieczeń chorobowych istnieją ubezpieczenia na wypadek macierzyństwa. Zapewniają one położnicy łóżko w zakładzie, pomoc lekarską i zapomogę. Władze federalne wypłacają po 18 fr. szw. przez 10 tygodni każdej matce, która sama karmi dziecko. Do tej sumy gminy dopłacają dodatkowe zasiłki, np. Bazylea — 50 fr. po 5 tygodniach karmienia i 50 fr. po następnych 10 tygodniach.

Przepisy o ubezpieczeniach od wypadków przewidują wypłatę dodatków do rent na dzieci. Ustawowe ubezpieczenia na wypadek śmierci są bardzo mało rozpowszechnione, a to wobec b. ożywionej działalności prywatnych instytucji ubezpieczeniowych. W niektórych jednak kantonach są one przymusowe i obejmują wszystkich mieszkańców. Natomiast przepisy o ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia w bardzo małym stopniu uwzględniają interes dzieci.

T u r c j a. Jak wynika ze sprawozdania, nadesłanego na Kongres przez Tureckie Ministerstwo Higieny i Opieki Społecznej, liczne rodziny korzystają w Turcji z różnych ulg, przede wszystkim w podatkach. Ulgi te przysługują rodzinom mającym co najmniej 5 dzieci. Również duże zniżki przyznają tym rodzinom koleje (np. przy zbiorowych przejazdach rodziny składającej się z 8 osób — opłaca 1 osoba pełny bilet, pozostałe tylko po 20% ceny biletu).

Rodziny, mające więcej niż 6 dzieci, otrzymują medale lub nagrody państwowe.

W Turcji zarówno czynniki państwowe, jak społeczne, prowadzą ożywioną akcję, mającą na celu ochronę rodziny oraz poprawienie losu dzieci. Podjęto przy pomocy lekarzy i pielęgniarek walkę z chorobami społecznymi (zwłaszcza z chorobami wenerycznymi) i umieralnością niemowląt. Ministerstwo Higieny i Opieki Społecznej wydało szereg wydawnictw z zakresu opieki nad macierzyństwem i dziećmi, wyświetlane są bezpłatne filmy o opiece nad dzieckiem itd. W szkołach żeńskich wprowadzono obowiązkowe wykłady (1 godz. tygodniowo) o pielęgnowaniu niemowląt. W szkołach prowadzona jest akcja dożywiania oraz akcja odzie-

żowa. Powstaje cały szereg żłobków, dziecińców, ogródków dziecięcych itd. Prowadzona jest dalej akcja, mająca na celu ochronę dziecka przed okrucieństwem, demoralizacją oraz alkoholizmem. Specjalne ustawy regulują sprawę zatrudniania małoletnich i kobiet.

Węgry. Dyrektorka Węgierskiej Ligi Narodowej Opieki nad Dzieckiem p. M. Hoffman podaje, że urzędnicy instytucyj publicznych otrzymują (od 1912 r.) dodatki rodzinne w wysokości 9—12 pengö na dziecko i 13—18 p. na czwarte i następne. Dodatki na dzieci otrzymują również emeryci, wojsko i policja. Dodatki przysługują na dzieci w wieku do lat 16 (do 24 — w razie kontynuowania studiów). Urzędnicy publiczni otrzymują nadto dodatki mieszkaniowe, których wysokość zależna jest od stanu rodzinnego danego urzędnika.

Ubezpieczenia społeczne (które opierają się na przepisach roku 1891, zmienionych w 1928 r.) przewidują również dodatki na dzieci ubezpieczonych. (Nadmienić przy tym należy, że na Węgrzech wprowadzono wszystkie te ubezpieczenia, które obowiązują u nas, z wyjątkiem ubezpieczenia na wypadek bezrobocia).

Ustawodawstwo podatkowe przewiduje od 1933 r. ulgi dla licznych rodzin (mających więcej niż 4 dzieci) w opłacie podatku gruntowego i dochodowego. Opracowano cały szereg ustaw, mających na celu ochronę rodziny. Ustawy te nie zostały jeszcze wprowadzone w życie.

Dalsze obrady Kongresu odbywały się w Komisjach: lekarskiej, prawniczej, oraz społeczno-pedagogicznej.

Tematem obrad Komisji lekarskiej, której przewodniczył Dr Walter z Berlina była: „Opieka nad dzieckiem kalekiem przez wczesne wykrywanie i natychmiastowe leczenie kalectwa". W wyniku obrad Komisja ustaliła jako zasadę, że po możliwie najwcześniejszym rozpoznaniu ułomności fizycznej, należy przystąpić do właściwego postępowania lekarskiego, które, w przypadkach ciężkich lub w razie długotrwałego pobytu dziecka w zakładzie, powinno być uzupełniane również przez nauczanie szkolne.

Wczesne rozpoznanie ułomności fizycznych jest rzeczą lekarzy, którzy w tym celu powinni być kształceni w uniwersytetach

przez specjalistów-ortopedystów. Postulat powyższy da się urzeczywistnić, o ile przy uniwersytetach będą zorganizowane kliniki ortopedyczne dla celów dydaktycznych i badawczych. W klinikach ortopedycznych musi być uwzględniona strona wychowawcza w najszerszym tego słowa znaczeniu, a więc: badania psychotechniczne, fizykotechniczne, nauczanie szkolne, wychowanie fizyczne itp.

Z lekarzami muszą współdziałać położne, pielęgniarki i personel wychowawczy, by umożliwić jak najwcześniejsze wykrywanie ułomności fizycznych. Osoby powyższe powinny być w ramach swego wyszkolenia zawodowego zapoznawane z zadaniami i metodami opieki nad ułomnymi, oraz pouczane o swych obowiązkach w tym zakresie poprzez kursy dokształcające i odpowiednio dobraną literaturę.

Przy pomocy wszelkich metod propagandy powinno się uświadamiać szerokie sfery ludności o konieczności zapobiegania kalectwu dzieci i jego leczenia.

W poradniach lekarskich należy dążyć do ustalenia tymczasowego planu leczenia.

Koniecznym, a przynajmniej celowym, wydaje się wprowadzenie obowiązku zgłaszania przez lekarzy stwierdzanych u ich pacjentów wad rozwojowych i ułomności fizycznych.

Wczesne leczenie wymaga środków materialnych, które należy sobie zapewnić w drodze odpowiednich ustaw od państwa i społeczeństwa.

Leczenie ułomności wymaga przygotowania odpowiednich protez i aparatów ortopedycznych.

Obok zwalczania przyczyn występowania ułomności, w której to akcji współpracować muszą eugenicy, położnicy, neurolodzy i dietetycy, w opiece nad dzieckiem ułomnym, należy na pierwszym miejscu postawić wczesne rozpoznanie i natychmiastowe leczenie.

*

Komisja prawnicza, pod przewodnictwem p. Dr Zeitlera z Berlina obradowała nad zagadnieniem: „W jakich wypadkach normy prawne, bądź instytucje publiczne powinny uzupełniać opiekę rodziców".

Komisja powzięła następującą uchwałę:

Żadna instytucja nie da dziecku lepszej opieki, ani go lepiej nie wychowa, niż jego rodzina. Dlatego wszystkie narody, pragną-

ce dobrego rozwoju, powinny podjąć i popierać wszelkie środki, zmierzające do umocnienia i ochrony rodziny. Jako najistotniejsze źródło sił społecznych rodzina powinna być otoczona dbałością władz publicznych, czynników oficjalnych i całego społeczeństwa.

Nie znaczy to, aby wychowanie młodzieży miało się zamknąć w rodzinie. W braterstwie dążeń między młodymi istnieją wartości wychowawcze, które powinny być wyzwolone i w odpowiednich wypadkach skutecznie wyzyskane.

Wszelkie niebezpieczeństwa zagrażające młodzieży, czy to z winy, czy bez winy rodziców, czy też z przyczyn natury gospodarczej lub podkopujących zdrowie i w tych wypadkach, kiedy już nie można liczyć na jedno lub na żadne z rodziców, a nawet w takich, gdy niebezpieczeństwa te doprowadziły już do bezprawi ze strony strony młodzieży, powinny one być zwalczane przez wpływ wychowawczy i ostrożne a mądre przewodnictwo duchowe bez zastosowania w granicach możliwości interwencyj przymusowych. Skoro jednak ograniczenie władzy rodzicielskiej lub nawet pozbawienie rodziców ich władzy okaże się koniecznym, zawsze osobiste stosunki młodocianego ponad inne względy powinny być szanowane. Pozbawienie rodziny będzie ostatnim ze środków zalecanych.

Pożądane jest stworzenie jednolitej organizacji, której dana by była możność wkraczania w każdym wypadku w sposób celowy, wszechstronny i niezwłoczny bez zbędnego, moralnego obciążania rodziców. Koniecznym jest, aby organizacja ta mogła korzystać w dostatecznej mierze z wszelkich urządzeń pomocniczych, instytucyj i zakładów publicznych i społecznych. Podstawy prawne uzupełniające rodzicielską władzę opiekuńczą nad dzieckiem, powinny być unormowane w sposób umożliwiający swobodny i jak najlepszy wybór środków wychowawczych tak co do ich rozmiaru, jak i formy.

*

Komisja społeczno-wychowawcza, której przewodniczył p. Dr Bonvoisin z Paryża, obradowała nad korzyściami, jakie z punktu widzenia społecznego i wychowawczego daje umieszczanie dzieci miast na wsi *).

Komisja podkreśliła wielkie znaczenie wysyłania dzieci z miast na wieś.

---

*) Ostateczną redakcję rezolucji zlecono prezydium Sekcji.

Dzieci wysyłane są z miast na okres dłuższy, bądź też tylko przejściowy. Dzieci, wymagające opieki przez czas dłuższy, umieszczane być winny w zakładach oraz w rodzinach zastępczych. Akcja umieszczania dzieci w rodzinach musi być prowadzona z wielką starannością. Chodzi tu przede wszystkim o należyty dobór przybranych rodziców oraz rodzeństwa (w tych rodzinach, które, mając własne dzieci, zgadzają się zaopiekować również przybranymi). Wybierając rodzinę, należy zwrócić uwagę również na jej sąsiadów oraz zbadać, czy we wsi znajduje się odpowiednia szkoła.

Nad rodziną musi być roztoczona sumienna opieka ze strony opiekunki oraz urzędów opiekuńczych.

Jeżeli idzie o przejściowy pobyt dziecka na wsi, to i tu bardzo odpowiednim jest umieszczenie go w rodzinie tak, jak to czyni w Niemczech „Erholungshilfswerk der Kinder-Landverschickung". Tego rodzaju akcja, prócz korzyści jakie osiąga dziecko, ma olbrzymie znaczenie z tego powodu, że ułatwia zbliżenie miasta do wsi.

Akcja umieszczania dzieci na wsi wymaga należycie przygotowanego personelu. Należy zatem troszczyć się o uwzględnienie tego nowego działu prac w programach szkół i kursów przygotowujących pracowników społecznych.

Drugie posiedzenie plenarne Kongresu odbyło się w dniu 15 czerwca. Na posiedzeniu tym przewodniczący poszczególnych Komisji przedstawili powzięte przez nie uchwały. Uchwały Komisji Kongres jednomyślnie zatwierdził.

Po zakończeniu obrad na zaproszenie Komitetu niemieckiego, uczestnicy Kongresu zwiedzili w dniach 15—18 czerwca szereg instytucji opiekuńczych w Niemczech.

W drodze powrotnej do Polski, przyjęci zostaliśmy w Berlinie przez p. Hilgenfeldta, który zapoznał nas z organizacją i działalnością N. S. V. (Nazional-Sozialistische Volkswohlfahrt).

Informacje o ciekawszych instytucjach, które zwiedziliśmy w Niemczech, podamy w następnych numerach „Opiekuna Społecznego".